Autor Guste Santini
Utorak, 01 Svibanj 2012 09:28

Praznik rada postaje dan sijećanja, prepričavanja starijih građana, da ne kažem, samoupravljača. Kapitalizam je danas pobjedio i u kapital odnosu gubitnik je – radnik. Radnicima se, stoga, ne čestita praznik rada barem formalno kao pred dvadesetak godina, a trebalo bi. Konačno Praznik rada je dan kada radu kao svjesnoj/egzistencijalnoj/socijalnoj/itd. ljudskoj aktivnosti ukazujemo svu pažnju ili bi makar iz pristojnosti trebali (sic!).

Prije dvije godine sam pisao: “Svjedoci smo tek naznake, uvjek optimističke vlasti, da će se nagomilani problemi i višegodišnja nezaposlenost riješiti. Sindikati, kao i prethodnih godina, šute, protestiraju, prijete i nikom ništa.” Ove godine vlast šuti, sindikati – šute.

Sve manje spominjemo građane koji nisu u mogućnosti da postanu radnici, a njih je sve više. Promjene zakona mjenjaju evidencije o broju nezaposlenih ali to nije stvarno stanje stvari, pa su, prema tome, priče kako današnja nezaposelnost nije najveća nezaposlenost tek je retoričke naravi.

“Nekada u samoupravnom sustavu zahtjevalo se da: rad i rezultati rada određuju položaj radnika u udruženom radu. Svi su željeli ostvariti zacrtani cilj udruženog rada, a želja se nije mogla ostvariti. Boljševizacija samoupravnog sustava okoštala je sustav do te mjere da je Sindikat (neuspješno) pristupo mjerilima o sticanju i raspodjeli dijela dohotka na osobne dohotke. Zvuči učeno ali osim dodatne birokratizacije (okoštavanja) sustava drugog rezultata, na žalost radničke klase, nije bilo. Ne rješavajući problem cijene društvenog kapitala sve je - i ništa nije - bilo moguće.”

I nastavio: “Ante Marković je problem rješio realnom kamatnom stopom i time doveo činbenik rad u suprotnost kapitalu. Tako je tiho izvršena eutanazija samoupravnog socijalzma i tu, nazovi transformaciju, nazvali smo socijalizam sa ljudskim likom. Tržište je, na koje su se svi zaklinjali, startalo. Kako, gdje i koliko radikalno tek je akademsko pitanje budućim analitičarima? Slovenci su pragmatično postupili i ostvarili velik rezultat. Danas su punopravna članica Eurposke unije.”

I dalje: “Hrvatska je u pogledu privrednog sustava u inferiornijem položaju u odnosu na prethodni samoupravni sustav. Raspoloživi resursi za nužnu promjenu odnosno rekonstrukciju sustava nedostaju. Vladi objektivno nije lako. Europska unija i NATO stvaraju privid da se Hrvatska kreće u pravom smjeru. Međutim, gospodarski pokazatalji pokazuju da tome nije tako. Vladi će biti potrebno puno mudrosti da "izađe iz vječnog šaha". Za sada stanje stvari sugerira rezultat partije – poraz. Treba žrtvovati kvalitetu da bi se dobila nova kombinacija. Pitanje je da li današnja vlast, bez široke koalicije, za to ima snage.” Lani sam dodao: “U tom smislu predstojeći izbori neće niti mogu bilo što promjeniti.”

Danas kada je “kruta zbilja srušila bajku” vlast jasno govori o krizi i kako je potrebno značajno reducirati mnogobrojna socijalna prava kako Hrvatska nebi otišla u smjeru gdje je Grčka. Moram reći da je stanje u Hrvatskoj složenije u odnosu na stanje koje je prisutno u Grčkoj. Pri tome, nitko ne želi usmjeriti prst u smjeru javnih financija koji su temeljni potrošač usprkos rastućem siromaštvu.

Sindikati su odlučili da koriste sva zakonom dopuštena sredstva kako bi zaštitili radnike. Iako je jasno da ulice nije nikada rješavala problem ostaje da se zapitamo da li je danas godinama

kumulirane probleme moguće rješiti bez odgovorne vlade, sindikata i poslodavaca, s jedne strane, i, dogovora svih političkih čimbenika, s druge strane.

Čestitam Praznik rada svim radnicima koji bi radili, jer je to, danas, smisao Prvog svibnja. Uz čestitku želim uputiti apel vlastima da primjereno koncepciji i strategiji razvoja pronađe put kako će nezaposleni postati zaposleni. Vlada mora posegnuti za "mačem" kako bi presjekla Gordijski čvor nezaposlenosti.

Sindikalni čelnici su odustali od zajedničke akcije jer su se, prošlih godina godine, podjelili, a ove godine, odustali i time otvorili pitanje da li je sindikat organizacija radnika ili tek modus operandi politike njihovih čelnika. Da li je to predaja? Nadajmo se da nije. Nažalost, mi uvijek moramo “ispiti čašu žuči” da bi se o bilo čemu bar nakratko raspravljalo i potom donijele ishitrene (obično krive) odluke.

Ne treba zaboraviti da je rad danas objektivno u nepovoljnom položaju koji mu određuje kapital odnos. Kapital danas u Aziji, Africi i Južnoj Americi plaća dnevno nadnicu od dva dolara. Dvije milijarde ljudi mora proživiti sa tek dva dolara!!!!!! Blagostanje je učinak globalizacije kada ste razvijeni. Globalizacija kakvu imamo je tragedija kada ste nerazvijeni. To je zapravo stvaranje socijalne bombe kako sam napisao 13. rujna 2001. godine.

Sindikati, s druge pak strane, nikako da se povežu, na globalnom planu, i da donesu svoju "platformu" imajući u vidu svekolike odnose u društvu i svoju viziju budućnosti. Ljudi koji promišljaju o budućnosti Zemlje u uvjetima kapital odnosa znaju da se radu, u postojećim odnosima, nema ništa dobrog dogoditi. Stupanj ovisnosti u Hrvatskoj, koji definira kapital odnos, stanje čini dramatičnim i tome se ne vidi kraja. Tek spoznaja gdje jesmo i gdje želimo ići je prvi – nužni ali ne i dovoljni - korak k boljitku. Ako se nastavi ovako stvari će se i dalje pogoršavati na štetu radnika.

U samoupravnom sustavu rad je bio pretpostavljen kapitalu i nije bilo dobro. Jednako tako nije dobro ni kada je odnos obrnut. U prvom slučaju radilo se o neracionalnom trošenju oskudnih resursa. U drugom slučaju radi se o produkciji socijale bombe. Na ovim prostorima "samo klatno vječno jest".

Praznik rada je prigoda da se podsjetimo da je tada tridesetgodišnjak po imenu Karl Marx (1818.) sa Fridrichom Engelsom pred 160 godina (1848.) napisao „Komunistički manifest”. Malo je raći da ga je dobro pročitati (Možete ga naći na ovim stranicama Ekonomija/Economics godina 15., broj 3.). Komunistički manifest je dobro predvidio što čeka radničku klasu. Eksperiment zvan socijalizam nije dopustivo vezivati uz rad i ime Karla Marxa. Nije nerazumno reći da bi se i sam Marx odrekao socijalističkih revolucija koje to zapravo nikada i nisu bile.

Na kraju, radnici zemalja koje su postale punopravne članice Europske unije 2004. godine od današnjeg dana mogu diljem Europske unije ići “trbuhom za kruhom”; radnici Rumunjske I Bugarskwe će još sačekati. Nezaposlenih radnika je u tim zemljama sve više. Posebno su danas glasni radnici zemalja eurozone. Grčka, Portugal, Irska, sačekajmo slijedeću - ? - Španjolsku, koje su na “MMF-oivm aparatima”. Da li će preživjeti vidjet ćemo. “Liječnici” nisu baš sigurni.

Tako dragi čitaoče prolazi još jedan praznik rada bez smisla i sadržaja. Ipak valja priznati Miltonu Friedmanu i ostalim zagovornicima globalnog neoliberalizma da su radničku klasu kao organiziranu snagu do te mjere dotukli da je pritanje da li će se ikad oporaviti.